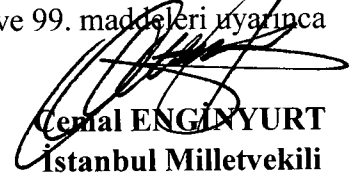

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim YUMAKLI tarafından Anayasa'nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **22/10/2025**

Cemal ENGİNYURT
İstanbul Milletvekili

2025 yılı Şubat ve Nisan ayları arasında ülkenin birçok bölgesinde meydana gelen zirai don olayları, başta fındık, kiraz, kayısı, ceviz, elma ve şeftali olmak üzere çok sayıda tarım ürünüde yüksek oranlı rekolte kayıplarına neden olmuştur.

Tarım ve Orman Bakanlığı açıklamasına göre; ürün bazında dekar başına destek tutarları fındıkta 4.200 TL, elma ve cevizde 5.000 TL, kayısı ve vişnede 5.500 TL, narenciye ürünlerinde 6.000 TL, kiraz ve şeftali/nektarinde 6.500 TL olarak belirlenmiştir. Ancak Ziraat Odaları Birliği, Fındık Üreticileri Dernekleri ve İl Tarım Odaları tarafından yapılan değerlendirmelerde, açıklanan tutarların mevcut girdi maliyetleriyle uyumlu olmadığı, özellikle fındıkta dönüm başına üretim maliyetinin 7.000-8.000 TL bandına ulaştığı, don nedeniyle oluşan gelir kaybının yalnızca küçük bir bölümünün karşılanabildiği belirtilmiştir.

Diğer yandan, hasar tespitinin sadece Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) verilerine dayandırılması, sistem dışındaki üreticilerin destek kapsamı dışında kalmasına neden olmuştur. Oysa sahadaki veriler, donun etki alanının kayıtlı alanlarla sınırlı kalmadığını göstermektedir. Bu durum, üretici arasında eşitsizlik yaratmakta ve tarımda sosyal adalet ilkesine aykırı bir tablo ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda;

1. 2025 yılı zirai don desteği kapsamında yapılan ödemeler ürünlerin gerçek maliyet ve zarar oranlarına göre mi belirlenmiştir?
2. Fındık, kiraz ve kayısı gibi yüksek maliyetli ürünlerde açıklanan destek miktarlarının, üreticinin girdi ve işçilik maliyetleriyle orantılı olup olmadığını tespit etmeye yönelik Bakanlığınızca yapılan bir etki analizi mevcut mudur?
3. Don zararının yalnızca Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı üreticilerle sınırlı olarak değerlendirilmesi üreticiler arasında eşitsizlik yaratmaktadır. Bu kapsam dışında kalan üreticilerin zararlarının tespiti ve telafisine yönelik özel bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
4. Don olaylarının son yıllarda artan sıklığı, bu afeti dönemsel bir olağanüstülükten çıkarıp iklim krizi kaynaklı kalıcı bir risk haline getirmiştir. Buna yönelik olarak vadeli destek ödemeleri dışında çiftçiye destekleyici yeni çalışmalar yapılmakta mıdır?